

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

27.08.2018 № 1220

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
19 вересня 2018 р.
за № 1082/32534

ПРАВИЛА

охорони праці під час експлуатації навантажувачів

І. Загальні положення

1. Ці Правила поширюються на всіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правових форм господарювання, що займаються експлуатацією (використанням за призначенням, технічним обслуговуванням, ремонтом), переобладнанням (реконструкцією), обов'язковим технічним контролем (технічним оглядом), експертним обстеженням навантажувачів, а також установлюють мінімальні вимоги безпеки до обладнання, яку роботодавець повинен підтримувати на рівні, зазначеному в цих Правилах і в інших нормативно-правових актах з охорони та гігієни праці, під час використання навантажувачів.

2. Дія цих Правил поширюється на:

вилкові навантажувачі з противагою (автонавантажувачі та електронавантажувачі);

навантажувачі з висувними вантажопідіймачем або вилами;

навантажувачі з вилами, розміщеними між виносними опорами (лонжеронами);

навантажувачі з платформою;

навантажувачі з робочим місцем водія, що піднімається;

навантажувачі з бічним узяттям вантажу (однобічні, двобічні, фронтально-бічні тощо);

навантажувачі вилкові фронтальні та стрілові (з телескопічною стрілою);

штабелеукладачі самохідні (з робочим місцем водія або керовані з підлоги);

штабелеукладачі з ручним пересуванням (з електричним або гідравлічним приводом підймання, з підйманням ручною лебідкою);

штабелеукладачі комбіновані.

Типи навантажувачів та штабелеукладачів (далі - навантажувачі), на які поширюються ці Правила, наведено в [додатку](#) до цих Правил.

3. Вимоги цих Правил не поширюються на:

візки вантажні з підймальним пристроєм;

фронтальні, напівповоротні, перекидні одноковшові, вилкові та грейферні навантажувачі, оснащені важільною системою;

снігонавантажувачі;

багатоковшові навантажувачі та навантажувачі з лапами, що нагортають.

4. Терміни у цих Правилах вживаються в таких значеннях:

1) вантажопідймальність номінальна - найбільша маса вантажу, зазначена виробником, що може транспортувати та піднімати навантажувач на висоту;

2) вантажопідіймач - вантажопідймальний механізм навантажувача, що складається із закріпленої нерухомо чи з можливістю нахилу вперед-назад на визначений кут вертикальної рами, у якій вертикально пересувається вантажна каретка або одна з декількох рухомих напрямних з кареткою;

3) вантажопідіймач нетелескопічний (простий) - вантажопідіймач, що складається тільки з однієї пари напрямних;

4) вантажопідіймач телескопічний - вантажопідіймач, що складається із закріпленої нерухомо пари вертикальних напрямних і однієї (чи декількох) рухомих напрямних;

5) верхня поверхня ікла - поверхня ікла, на якій розміщується вантаж;

6) висота вільного підіймання - відстань від опорної поверхні коліс до верхньої поверхні ікла, піднятого на висоту, за якої починається збільшення габаритної висоти вертикально встановленого вантажопідіймача;

7) висота підіймання - відстань від верхньої поверхні ікла піднятих вил, установлених у горизонтальному положенні, до опорної поверхні коліс;

8) висота підіймання номінальна - установлена виробником висота підіймання, на яку дозволяється піднімати номінальний вантаж;

9) висота підіймання максимальна - найбільша висота, на яку дозволяється підіймання вантажу;

10) візок вантажний з підймальним пристроєм - візок, оснащений пристроєм з вилами або платформою для підіймання вантажу на висоту, достатню тільки для забезпечення його переміщення;

11) водій навантажувача - працівник, відповідальний за рух навантажувача (штабелеукладача). Водій під час керування може сидіти або стояти в навантажувачі (штабелеукладачі), стояти на платформі водія, яка може складатися, повертатися чи підніматися разом з вилами, чи може керувати з підлоги, супроводжуючи штабелеукладач пішки;

12) динамічне навантаження - навантаження, створюване п'ятикратним виконанням таких операцій (з вантажем, що перевищує на 10 % номінальну вантажопідймальність і має деяку відстань центра ваги):

підіймання на повну висоту і опускання на майданчик з 2-3 зупинками з нахиленим назад вантажопідіймачем;

нахилення вантажопідіймача повністю вперед і назад з вилами, піднятими на висоту від 900 мм до 1000 мм;

13) діаграма вантажопідймальності - діаграма залежності вантажопідймальності навантажувача від відстані центра ваги вантажу до передньої поверхні спинки вил або від висоти підіймання вантажу;

14) довгомірний вантаж - вантаж завдовжки понад 2 м;

15) додаткова платформа - вантажна платформа, доступна з платформи водія (кабіни або місця водія) і призначена для встановлення на вантажопідіймачі (закріплена на каретці та/або на вилах тощо) комплектувальника або навантажувача з місцем водія, що піднімається;

16) змінний вантажозахоплювальний пристрій - пристрій (наприклад, подовжувач, штировий захоплювач, безблокова стріла, зіштовхувач,

каретка поперечного переміщення, кантувач, бічний захоплювач, що зміщується, захоплювач-кантувач, ківш тощо), яким може оснащуватися навантажувач на додаток до вил (платформи) або замість них для забезпечення переміщення різних вантажів (рулонів, мішків, бочок, навалочних вантажів тощо);

17) ікло - горизонтальна частина вил, що несе вантаж;

18) каретка - рухома складова частина вантажопідіймача, насаджена на закріплену нерухомо вертикальну раму (в разі нетелескопічного вантажопідіймача) чи на останню (внутрішню) рухома напрямну (в разі телескопічного вантажопідіймача), яка несе вила чи змінні вантажозахоплювальні пристрої;

19) комплектувальник - навантажувач, оснащений платформою водія, яка може підніматися разом з вилами, що дає змогу водію завантажувати (розвантажувати) вантаж зі стелажа у завантажувальній пристрій або на додаткову платформу;

20) люфт кермового колеса - кут вільного повороту кермового колеса, коли двигун працює, без зрушування керованих коліс;

21) навантажувач - машина циклічної дії, що належить до безрейкового долішнього транспорту (технологічних транспортних засобів), обладнана підіймальним механізмом (вантажопідіймачем) і вилами (платформою) або одним із змінних вантажозахоплювальних пристроїв для забезпечення підіймання, транспортування, навантаження, розвантаження, штабелювання та укладання вантажів;

22) небезпечна зона навантажувача - простір, у якому під загрозою здоров'я або безпека працівників через переміщення вантажу навантажувачем або через падіння вантажу під час його переміщення та штабелювання навантажувачем з урахуванням горизонтальної проекції на землю траєкторії переміщення найбільшого зовнішнього габариту вантажу та відстані можливого відлітання вантажу;

23) негабаритний вантаж - вантаж, що перевищує встановлений габарит;

24) передня поверхня спинки вил - поверхня спинки, в яку впирається вантаж і від якої вимірюється відстань D до його центра ваги;

25) переобладнання (реконструкція) - зміна типу або марки (моделі), призначення чи параметрів конструкції транспортних засобів, що експлуатуються, за допомогою установки кабіни, кузова чи їхніх деталей,

спеціального обладнання і номерних агрегатів, не передбачених нормативно-технічною документацією на даний транспортний засіб;

26) платформа водія - складова частина навантажувача, на якій перебуває водій для керування навантажувачем;

27) подоланий підйом - прямолінійна ділянка майданчика з удосконаленим покриттям, що має ухил не менше ніж зазначений в експлуатаційних документах, і подолана навантажувачем (навантажувачі з двигуном внутрішнього згорання (далі - ДВЗ) - на низькій передачі коробки передач або гідромеханічної передачі на довжині ухилу, зазначеній в настанові з експлуатації, а електронавантажувачі - у режимі роботи тягового електродвигуна S2 тривалістю, зазначеною в настанові з експлуатації);

28) призначений строк служби (граничний строк експлуатації) - календарна тривалість експлуатації, досягнувши якої, експлуатацію навантажувача слід припинити незалежно від його технічного стану. Після закінчення призначеного строку служби навантажувача має бути проведено експертне обстеження, за результатами якого може бути встановлено новий призначений строк служби (продовжуваний строк безпечної експлуатації) з проведенням або без проведення ремонту, переобладнання (реконструкції) чи навантажувач треба списати;

29) ремонт - відновлення та (або) заміна на нові пошкоджених, спрацьованих або таких, що стали непридатними з будь-якої причини, складових частин і деталей навантажувачів (металевих конструкцій, механізмів, гідропривода, електропривода, пристроїв безпеки тощо) з доведенням їх до справного і працездатного стану, здійснені, зокрема, відповідно до системи планово-запобіжних ремонтів;

30) робоча зона навантажувача - майданчик, необхідний для маневрування навантажувача під час під'їзду до місця навантаження або розвантаження та від'їзду назад;

31) спредер - вантажозахоплювальний орган, призначений для автоматичного стропування зверху великотоннажних контейнерів з кутовими фітингами під час їх перевантаження;

32) статичне навантаження - навантаження, створюване витримуванням протягом 10 хв вантажу, що перевищує на 25 % номінальну вантажопідймальність і має відстань центра ваги до передньої поверхні спинки вил, встановленого на вила, підняті на висоту від 200 мм до 300 мм з нахиленим назад вантажопідіймачем (за наявності такого механізму);

33) технічне обслуговування - комплекс операцій чи операція щодо підтримки справності або працездатності навантажувача під час його експлуатації.

5. Інші терміни, що вживаються у цих Правилах, наведено у відповідних Законах України «Про дорожній рух», «Про охорону праці», «Про загальну безпечність нехарчової продукції», «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції».

II. Вимоги безпеки під час експлуатації навантажувачів, що надаються працівникам для використання їх за призначенням

1. Навантажувачі, що надаються роботодавцем працівникам та використовуються ними за призначенням, мають бути технічно справними і відповідати:

вимогам технічних регламентів, за умови виготовлення навантажувачів після дати обов'язкового застосування відповідних технічних регламентів, що поширюються на них;

вимогам безпеки до навантажувачів, зазначеним у розділі VI цих Правил, в нормативно-правових актах з охорони та гігієни праці, за умови виготовлення навантажувачів до дати обов'язкового застосування відповідних технічних регламентів, що поширюються на них.

2. Ризики від впливу основних видів небезпеки, зазначених у розділі III цих Правил, що можуть виникнути за нормальних умов експлуатації і в разі порушення нормальних умов експлуатації навантажувачів, які становлять загрозу життю та здоров'ю працівників, мають бути унеможливлені або зведені до мінімуму завдяки виконанню запобіжних заходів, спрямованих на унеможливлення прогнозованих ризиків та забезпечення безпеки під час експлуатації навантажувачів.

3. Роботодавець має вживати необхідних заходів для забезпечення:

належного технічного обслуговування і ремонту навантажувачів відповідно до вимог експлуатаційних документів;

виконання робіт обладнанням відповідно до вимог безпеки, зазначених у цих Правилах, у нормативно-правових актах з охорони та гігієни праці та в експлуатаційних документах на конкретний навантажувач;

проведення обов'язкового технічного контролю (технічних оглядів), експертних обстежень навантажувачів та нагляду за його безпечною

експлуатацією відповідно до вимог цих Правил і нормативно-правових актів з охорони та гігієни праці.

III. Небезпека, пов'язана з експлуатацією навантажувачів

1. Виокремлюють такі основні види небезпечних чинників, що можуть виникнути під час експлуатації та в разі порушення умов експлуатації навантажувачів:

1) механічні види небезпеки, пов'язані з підймальними операціями навантажувачами і спричинені падінням вантажу, зіткненням, перекиданням навантажувача внаслідок:

недостатньої стійкості навантажувача;

неконтрольованого завантаження, перевантаження, перевищення перекидного вантажного моменту;

неконтрольованої амплітуди руху механізмів і складових частин навантажувача;

несподіваного або непередбаченого руху вантажу;

невідповідних змінних вантажозахоплювальних пристроїв і тари;

зіткнення декількох навантажувачів або навантажувачів з іншими транспортними засобами;

2) небезпека, спричинена недостатньою механічною міцністю складових частин і деталей;

3) небезпека, спричинена неправильним вибором ланцюгів, змінних вантажозахоплювальних пристроїв та їх неправильним установленням (навішуванням) на навантажувач;

4) небезпека, спричинена неконтрольованим опусканням вантажу механізмом з фрикційним гальмом;

5) небезпека, пов'язана з дією вантажу на працівників (завдання удару вантажем або противагою);

6) механічні види небезпеки, пов'язані зі складовими частинами навантажувача, з вантажами, що переміщуються, і зумовлені формою (гострі краї, різальні елементи, частини з гострим кінцем тощо), місцем установлення, масою та стійкістю (потенційна енергія частин, що можуть бути урухомлені під дією сили тяжіння), масою та швидкістю (кінетична енергія частин під час контрольованого чи неконтрольованого рухів), прискорюванням, недостатньою механічною міцністю, що може призвести

до небезпечних поломок чи руйнувань, накопиченням енергії всередині навантажувача (у пружних елементах, у рідинах, газах, що перебувають під тиском), порушенням безпечних відстаней:

здавлювання;

поріз;

розтинання чи відсікання;

намотування, утягування чи захоплення частин одягу, кінцівок тощо;

удар;

укол або проколювання;

розбризування рідини під високим тиском;

утрата стійкості елементів;

ковзання, спотикання або падіння (на навантажувачі чи з навантажувача) працівників;

7) електричні види небезпеки, пов'язані з електрошоком чи опіками, що можуть призвести до травм або смерті, або внаслідок чинника несподіваності, викликаного електричним ударом,- до падіння працівника з причини:

контакту працівника з частинами навантажувача, що звичайно перебувають під напругою (прямий контакт);

контакту працівника з частинами навантажувача, що перебувають під напругою через несправність (непрямий контакт);

дії електростатичних процесів, наприклад контакту працівника з електрично зарядженими частинами;

термічного випромінювання або таких процесів, як розбризування розплавлених речовин, хімічних процесів під час коротких замикань тощо;

8) термічні види небезпеки, що призводять до опіків, обмороження та інших травм, викликаних:

контактом працівників із предметами або матеріалами з дуже високою або низькою температурою;

полум'ям або вибухом;

роботою в гарячому або холодному виробничому середовищі;

9) небезпека, спричинена шумом, що може призвести до:

тривалого порушення гостроти слуху;

дзвону у вухах;

утоми, стресу тощо;

інших наслідків, наприклад порушень рівноваги, послаблення уваги тощо;

перешкоди мовним комунікаціям, акустичним сигналам тощо;

10) небезпека, спричинена вібрацією, що може призвести до значних порушень здоров'я (розлад судинної та нервової систем, порушення кровообігу, хвороби суглобів тощо);

11) небезпека, спричинена матеріалами, речовинами (та їхніми компонентами), які використовує або виділяє навантажувач, що працює, а також переміщуваними вантажами внаслідок:

їхньої вогне- і вибухонебезпечності;

вдихання, заковтування обслуговувальним і ремонтним персоналом шкідливих для здоров'я рідин, газів, аерозолів, випаровувань та пилу, а також їхнього контакту зі шкірою, очима та слизовою оболонкою, проникнення через шкірний покрив;

12) небезпека, спричинена нехтуванням ергономічних вимог і принципів під час розроблення машин:

незручна робоча поза або надмірне чи повторюване фізичне навантаження на організм водія;

нехтування засобами індивідуального захисту;

недостатнє місцеве освітлення;

розумове перевантаження, стрес тощо, що виникають під час робочого процесу, процесу контролю роботи навантажувача або технічного обслуговування в межах їх використання за призначенням;

незручна конструкція, розміщення або маркування елементів керування;

незручна конструкція або розміщення приладів контролювання;

13) небезпека, спричинена несподіваним запуском, несподіваним перевищенням швидкості тощо, внаслідок:

виходу з ладу або порушення в роботі системи керування;

припинення подавання енергії і відновлення енергопостачання після перерви;

зовнішнього впливу на електрообладнання;

дії природних атмосферних чинників;

помилки водія в керуванні навантажувачем (через недостатню відповідність навантажувача здібностям та навикам водія);

14) небезпека, спричинена помилками виробника під час складання настанови з експлуатації тощо;

15) небезпека, спричинена поломками під час роботи, унаслідок:

утомного руйнування;

неприпустимої величини деформації;

критичного спрацювання;

корозії;

16) небезпека, спричинена предметами, що падають (інструментом, деталями навантажувача, речами обслуговувального і ремонтного персоналу тощо);

17) небезпека, спричинена рухом навантажувача, його каретки:

рухом під час запускання двигуна;

рухом за відсутності водія на своєму місці;

рухом за відсутності надійного закріплення всіх складових частин, деталей;

18) небезпека, пов'язана з робочим місцем водія навантажувача, внаслідок:

падіння водія під час спроби зайняти або покинути робоче місце;

викидів газів на робочому місці;

пожежі (займистість кабіни, нестача засобів вогнегасіння);

механічних видів небезпеки на робочому місці (контактування з рухливими частинами, наїзд, падіння предметів);

недостатнього огляду з робочого місця;

невідповідного освітлення;

незручного місця для сидіння;

шуму на робочому місці;

вібрації на робочому місці;

19) небезпека, пов'язана із системою керування:

неправильним розміщенням органів керування;

неправильною конструкцією органів керування та неправильним режимом їхньої роботи;

20) небезпека, пов'язана з джерелами та передаванням енергії:

небезпека, пов'язана з двигуном та акумуляторними батареями;

небезпека, пов'язана з передаванням енергії між частинами обладнання навантажувача;

небезпека, пов'язана із з'єднаннями та засобами буксирування;

21) небезпека, пов'язана з третіми особами:

несанкціонований запуск або експлуатація;

відсутність або невідповідність візуальних чи звукових попереджувальних сигналів;

22) небезпека, пов'язана з несприятливими природними факторами:

вітрове навантаження;

снігове навантаження;

ожеледиця, зледеніння;

сейсмічне навантаження;

грозові електричні розряди.

2. Ризики нещасних випадків та/або аварій через вищезазначені види небезпеки під час експлуатації навантажувачів мають бути унеможливлені або зведені до мінімуму завдяки виконанню запобіжних заходів, наведених у цих Правилах та інших нормативно-правових актах з охорони та гігієни праці.

IV. Вимоги до ремонту і переобладнання (реконструкції) навантажувачів

1. Вимоги цього розділу (в частині ремонту) поширюються на ремонт тримальних металоконструкцій навантажувачів з метою відновлення їхньої тримальної здатності (ремонт із застосуванням зварювання, а також

ремонт, пов'язаний із відновленням деформованих або пошкоджених металоконструкцій або їхніх елементів) і ремонт механізму підймання вантажу та його гідроприводу, крім робіт, передбачених експлуатаційними документами.

2. Технічна документація на ремонт має містити технічні умови, а ті охоплювати вимоги щодо охорони праці.

3. Після проведення ремонту суб'єкт господарювання, який виконував ці роботи, заносить до журналу нагляду (паспорта) відомості про виконані роботи із зазначенням місць ремонту (або додаються ремонтні креслення), відомості про застосовані матеріали із зазначенням номерів документів про їхню якість.

4. Документи, що підтверджують якість застосованих матеріалів і зварювання, зберігаються в організації, що виконувала роботи, а їх копії - у журналі нагляду (паспорті) протягом строку служби навантажувача.

5. Використання навантажувачів за призначенням під час їх ремонту не дозволяється.

6. У разі виявлення під час проведення періодичного технічного обслуговування, щоденного обслуговування та обов'язкового технічного контролю (технічного огляду) пошкоджень, дефектів, деформацій, тріщин у вилах такі вила вилучаються з експлуатації і мають бути відремонтовані чи замінені відповідно до рекомендацій виробника.

Якщо різниця у висоті кінців вил перевищує 3 % довжини ікла або рекомендовані виробником значення, комплект вил має бути відремонтований.

Якщо товщина ікла або спинки вил через спрацювання зменшилася до 90 % первинної товщини чи до мінімальної, зазначеної виробником вил у настанові з експлуатації, такі вила вилучаються з експлуатації.

Забороняється усувати спрацювання вил і тріщини в основному металі вил за допомогою зварювання.

7. Після виконання ремонтних робіт вила мають бути випробувані згідно з рекомендаціями виробника. Якщо такі рекомендації відсутні, то випробування вил проводять випробувальним навантаженням (F_t), маса якого залежить від вантажопідймальності вил:

якщо вантажопідймальність вил (m) менша ніж або дорівнює 5000 кг, випробувальне навантаження (F_t) має дорівнювати 2,5 m ;

якщо вантажопідймальність вил (m) понад 5000 кг, випробувальне навантаження (F_t) має дорівнювати 2,1 т.

Випробувальне навантаження слід прикладати плавно, без поштовхів на відстані D від передньої поверхні спинки вил два рази протягом 30 секунд.

8. Матеріали, що застосовуються під час ремонту навантажувачів, мають відповідати зазначеним у технічних умовах на ремонт навантажувачів.

9. Для виготовлення елементів металоконструкцій із труб, прокату листового, сортового, фасонного тощо дозволяється застосування всіх способів різання, що забезпечують одержання форм і розмірів цих елементів відповідно до робочих креслень. Різання проводиться за технологією, що унеможливило утворення тріщин або погіршення якості металу на крайках, а також у зоні термічного впливу.

10. Переобладнання (реконструкція) навантажувачів здійснюється відповідно до вимог [Закону України «Про дорожній рух»](#).

V. Вимоги до експлуатації навантажувачів

1. Навантажувачі всіх типів, за винятком штабелеукладачів із ручним пересуванням, підлягають реєстрації відповідно до вимог [Закону України «Про дорожній рух»](#).

2. Реєстрація, перереєстрація, тимчасова реєстрація та зняття навантажувачів з обліку здійснюються територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці.

3. Експлуатація незареєстрованих навантажувачів забороняється.

4. Штабелеукладачі з ручним пересуванням, що не підлягають реєстрації, обліковуються суб'єктом господарювання, у якого у власності або в користуванні (оренда, лізинг тощо) вони перебувають.

5. За потреби відновлення втраченого, зіпсованого чи на заміну непридатному для використання журналу нагляду (паспорта) навантажувача, що перебував в експлуатації, суб'єкт господарювання має забезпечити отримання дубліката журналу нагляду або паспорта від виробника чи складання нового журналу нагляду, який має містити такі дані:

найменування виробника та його місцезнаходження;

тип, модель навантажувача;

заводський (ідентифікаційний) номер навантажувача;

реєстраційний номер навантажувача або його обліковий номер;

рік виготовлення навантажувача;

призначення навантажувача;

конструкція робочого обладнання;

конструкція ходової частини;

тип приводу шасі навантажувача, робочих механізмів;

навколишнє середовище, у якому може працювати навантажувач (найбільша та найменша температура, відносна вологість повітря, вибухонебезпечність, пожежонебезпечність);

допустима швидкість вітру для робочого стану навантажувача;

норма заправки мастилом (рідиною) агрегатів навантажувача (паливний бак, система змащування двигуна (картер), система охолодження двигуна (радіатор), картер коробки передач, картер механізму зворотного ходу, картер редуктора приводів насосів, гальмівна система, гідравлічна система);

основні технічні дані та характеристики (номінальна вантажопідіймальність, вантажопідіймальність на максимальній висоті підіймання, номінальна висота підіймання, максимальна висота підіймання, висота вільного підіймання, відстань центра ваги номінального вантажу від передньої поверхні спинки вил, найбільша швидкість пересування з вантажем, найбільша швидкість підіймання номінального вантажу, швидкість опускання вил із вантажем та без вантажу, подоланий підйом із номінальним вантажем, найменший радіус повороту зовнішнім габаритом, висота вільного підйому, дорожній просвіт, відстань від передньої поверхні спинки вил до осі передніх коліс, база, колія коліс, місце керування (кабіна, платформа, сидячи, стоячи, ззовні тощо), спосіб керування (електричний, гідравлічний тощо), власна маса навантажувача з вилами, власна маса навантажувача зі змінним вантажозахоплювальним пристроєм, власна маса навантажувача з вилами без акумуляторних батарей, допустимі максимальна й мінімальна маси акумуляторних батарей з акумуляторним ящиком, двигун (позначення), вид палива, тяговий електродвигун (позначення), номінальна потужність, акумуляторна батарея (позначення), номінальна напруга, повна маса

навантажувача (з номінальним вантажем і водієм), розподіл повної маси на осі, висота навантажувача з вилами, що підняті на найбільшу висоту, габаритні розміри (довжина, ширина, будівельна висота (за вантажопідіймачем з опущеними вилами));

діаграма вантажопідіймальності навантажувача;

відомості про місцезнаходження навантажувача із зазначенням найменування суб'єкта господарювання, який експлуатує навантажувач, місцезнаходження навантажувача (адреси суб'єкта господарювання), дати прибуття;

відомості про призначення працівників, відповідальних за технічний стан навантажувача, із зазначенням номера і дати наказу про призначення або договору з іншим суб'єктом господарювання, прізвища, ім'я, по батькові, посади та підпису призначеного працівника, номера посвідчення та терміну його дії;

відомості про ремонт металоконструкцій, зміни в конструкції і заміну складових частин навантажувача із зазначенням даних про характер ремонту елементів обладнання, проведену зміну конструкції, дати і номера документа про приймання навантажувача з ремонту або після зміни конструкції та підпису працівника, відповідального за технічний стан навантажувача;

відомості про технічне обслуговування навантажувача із зазначенням виду технічного обслуговування, опису проведених робіт, виявлених дефектів та пошкоджень і підписом особи, що проводила технічне обслуговування;

відомості про результати обов'язкового технічного контролю (технічного огляду), експертного обстеження із зазначенням дати, результатів і терміну проведення наступного обов'язкового технічного контролю (технічного огляду), експертного обстеження.

6. Навантажувачі підлягають обов'язковому технічному контролю (технічному огляду) відповідно до вимог [Закону України «Про дорожній рух»](#).

7. У разі досягнення навантажувачем призначеного строку служби (граничного строку експлуатації) або закінчення продовжуваного строку безпечної експлуатації навантажувачі підлягають експертному обстеженню.

За наявності в експлуатаційних документах засвідчених записів про консервацію обладнання під час зберігання та транспортування дозволяється не враховувати строк перебування в законсервованому стані під час визначення дати експертного обстеження обладнання, за умови достатності в цих записах даних (умови зберігання, варіант захисту, засоби захисту) для визначення строку дії захисту.

8. Якщо дата прийняття в експлуатацію невідома, призначений строк служби (граничний строк експлуатації) навантажувача обчислюється, починаючи з дати його виготовлення, а коли неможливо встановити дату виготовлення, вважається, що навантажувач досяг призначеного строку служби (граничного строку експлуатації) і має бути проведено експертне обстеження.

За відсутності в експлуатаційних документах відомостей про строк служби навантажувачів призначений строк служби (граничний строк експлуатації) визначається так:

для електронавантажувачів вантажопідіймальністю до 5,0 тонн - 8 років;

для автонавантажувачів вантажопідіймальністю до 6,3 тонн - 10 років;

для автонавантажувачів вантажопідіймальністю від 6,3 тонн до 12,5 тонн - 12 років.

9. Строк наступного експертного обстеження (продовжуваний строк безпечної експлуатації) навантажувача має бути встановлений експертною організацією залежно від:

технічного стану навантажувача на момент експертного обстеження;

фактичних умов його експлуатації;

кількості та якості ремонтів базових металоконструкцій навантажувача;

міри спрацювання, зокрема корозійного, елементів тримальних металоконструкцій навантажувача;

ступеня агресивності навколишнього середовища.

10. Суб'єкт господарювання, який експлуатує навантажувачі і змінні вантажозахоплювальні пристрої до них, забезпечує їх утримання в справному стані та безпечну експлуатацію через організацію належного нагляду, технічного обслуговування, обов'язкового технічного контролю (технічного огляду) та ремонту власними силами або укладає договори з іншими суб'єктами господарювання на виконання зазначених робіт.

Суб'єкт господарювання:

призначає працівника, відповідального за технічний стан навантажувачів;

призначає працівника, відповідального за безпечне проведення робіт навантажувачами;

призначає обслуговувальний і ремонтний персонал навантажувачів (водіїв навантажувачів, акумуляторників, вулканізаторників, монтувальників шин, слюсарів паливної апаратури тощо);

установлює порядок проведення щоденного обслуговування, періодичного технічного обслуговування та ремонту відповідно до вимог експлуатаційних документів;

забезпечує умови для виконання відповідальними працівниками, обслуговувальним і ремонтним персоналом своїх обов'язків;

забезпечує ведення робіт за технологічними картами або проектами виконання робіт (далі - ПВР) навантажувачами;

ознайомлює відповідальних працівників із цими Правилами, а обслуговувальний і ремонтний персонал - з інструкціями з охорони праці.

11. Номер і дата наказу про призначення працівника, відповідального за технічний стан навантажувачів, а також посада, прізвище, ім'я, по батькові та його підпис мають міститися у журналі нагляду (паспорті) навантажувача.

Якщо суб'єкт господарювання має самостійні служби з обслуговування механічного, електричного та іншого обладнання, то працівники, відповідальні за технічний стан навантажувачів, можуть бути призначені окремо на кожен вид обладнання.

12. Чисельність відповідальних працівників визначається залежно від кількості навантажувачів та умов їх експлуатації. Обов'язки працівників, відповідальних за технічний стан і безпечне проведення робіт навантажувачами, можуть бути покладені на одного працівника.

13. Працівники, відповідальні за технічний стан і за безпечне проведення робіт навантажувачами, обслуговувальний і ремонтний персонал перед призначенням мають проходити навчання і перевірку знань з питань охорони праці відповідно до вимог чинного законодавства.

Також працівники, відповідальні за технічний стан і за безпечне проведення робіт навантажувачами, обслуговувальний і ремонтний

персонал повинні мати групу з електробезпеки відповідно до вимог чинного законодавства.

14. Інструкція з охорони праці для водія навантажувача має містити, крім вимог безпеки, також такі відомості:

порядок роботи з вантажем (підймання та штабелювання);

порядок пересування (керування);

порядок виконання робіт, пов'язаних з обслуговуванням навантажувача, які виконує водій.

15. Керувати навантажувачами мають право водії навантажувачів.

16. Підвішування на гак безблокової стріли навантажувача вантажу мають виконувати стропальники, які пройшли професійну підготовку, кваліфікаційну атестацію, отримали в установленому порядку документ про освіту (диплом, свідоцтво тощо) і допущені до виконання своїх обов'язків відповідно до кваліфікаційних характеристик їхньої професії.

17. Установлений суб'єктом господарювання порядок проведення щоденного та періодичного технічного обслуговування і ремонтів має забезпечити утримання навантажувачів і змінних вантажозахоплювальних пристроїв у справному стані.

18. Водії навантажувачів перед початком роботи, а також під час заміни водіїв після закінчення робочої зміни мають перевірити технічний стан навантажувача. Обсяг огляду та перевірок технічного стану має визначатися інструкціями з охорони праці для водіїв навантажувачів, розробленими суб'єктами господарювання відповідно до вимог цих Правил та експлуатаційних документів конкретного типу навантажувача.

19. Після закінчення роботи (один раз на добу незалежно від кількості змін) має проводитися відповідним технічним персоналом щоденне обслуговування з метою підготовки навантажувача до подальшої експлуатації. Обсяг огляду та перевірок технічного стану, що проводяться під час щоденного обслуговування, має визначатися переліком робіт із щоденного обслуговування, зазначеним у настанові з експлуатації навантажувача. Результати щоденного обслуговування навантажувачів записує в журнал технічного обслуговування працівник, відповідальний за технічний стан навантажувачів.

20. Працювати на несправному навантажувачі не можна. Не допускається експлуатація навантажувача за наявності таких пошкоджень і несправностей:

тріщини та деформації в рамі шасі навантажувача, рамах вантажопідіймача, каретці та вилах;

відсутній один із болтів на кронштейні кріплення рами вантажопідіймача до рами шасі навантажувача;

відсутній стопорний гвинт або контргайка кріплення пальця, що з'єднує шток гідроциліндра нахилу з рамою вантажопідіймача;

витікання робочої рідини з гідросистеми навантажувача;

наявність повітря в гідросистемі;

падіння тиску робочої рідини в гідросистемі нижче від норми;

робоче гальмо не забезпечує ефективного гальмування навантажувача або рівномірного загальмування коліс однієї осі;

порушено герметичність системи пневматичних гальм, що призводить до падіння тиску повітря в пневмосистемі (коли двигун навантажувача не працює) більш ніж на 0,1 МПа/год;

не працює манометр системи пневматичних гальм;

компресор не забезпечує встановленого тиску повітря в системі пневматичних гальм;

витікання робочої рідини з гідравлічної системи гальм;

стоянкове гальмо не втримує навантажувач незалежно від завантаження на найбільшому ухилі, зазначеному виробником в експлуатаційних документах протягом 5 хвилин;

люфт кермового колеса перевищує 20° від положення кермового колеса, відповідно до положення керованих коліс під час руху навантажувача прямо (для навантажувачів покращеної прохідності люфт кермового колеса має бути не більше ніж 25°);

незакріплені, незашплінтовані, від'єднані або пошкоджені деталі кермового керування;

несправний гідропідсилювач кермового керування;

колесо ненадійно закріплене на маточині;

протектор шини має висоту рисунка протектора меншу, ніж визначено вимогами чинного законодавства;

шина має наскрізне пошкодження або розрив ниток корду;

підтікає паливо із системи живлення двигуна;

несправний або відсутній глушник;

не вимикаються або мимовільно вимикаються передачі;

пошкоджений або вібрує карданний вал;

загазованість у кабіні водія;

уміст шкідливих речовин у відпрацьованих газах або їхня димність перевищують установлені норми;

несправність або відсутність передбачених виробником зовнішніх світлових приладів;

відсутнє дзеркало заднього виду;

несправність звукового сигналу;

несправність замків дверей кабіни;

несправність нагрівача повітря кабіни в зимовий час;

відсутність медичної аптечки, упорних колодок (не менше ніж 2 шт.), вогнегасника (для автотранспорту) та штабелеукладачів із ДВЗ) або знака аварійної зупинки;

відсутність талона про проходження обов'язкового технічного контролю (технічного огляду).

21. Періодичне технічне обслуговування навантажувачів (ТО-1, ТО-2, сезонне) проводиться відповідно до вимог експлуатаційних документів у строки, установлені їх виробником. Результати періодичного технічного обслуговування навантажувачів записує в журнал нагляду (паспорт) працівник, відповідальний за технічний стан навантажувачів.

22. Суб'єкт господарювання, який експлуатує навантажувачі, має стежити, щоб всі таблички із заводськими даними та маркування були у передбачених місцях і в такому стані, щоб їх можна було читати.

23. Пересування навантажувачів територією підприємства має здійснюватися відповідно до встановленої схеми руху транспортних засобів і працівників територією підприємства. На схемі мають бути показані дозволені та заборонені напрямки руху, повороти, зупинки, в'їзди

та виїзди тощо. Схема доводиться до відома всіх працівників і вивішується біля в'їзду на територію підприємства.

24. Навантажувачі, що мають колеса з масивними гумовими шинами, використовуються тільки на майданчиках із твердим і рівним покриттям, а навантажувачі з пневматичними шинами, крім того,- на покриттях із каменю (щебеню) і вирівняних земляних майданчиках.

25. У робочій зоні навантажувачів не мають проводитися інші перевантажувальні роботи, проходити шляхи ручного перенесення та перевезення вантажів.

26. У робочій зоні навантажувачів освітлення має бути достатньої яскравості.

Навантажувачі мають бути обладнані додатковим освітленням, якщо освітленість зони роботи нижча, ніж 32 лк.

27. Зона роботи (проїзди, проходи, навантажувальні та перехідні містки, підлога або дороги, складські приміщення) повинна мати достатню тримальну здатність, щоб витримувати навантажувач із вантажем і водієм, а також бути в такому стані, щоб не стати причиною порушення безпеки експлуатації навантажувачів, пошкоджень навантажувача чи його вантажу та порушень стійкості.

Проїзди для навантажувачів мають бути вільними, щоб були забезпечені достатня оглядовість, легкість повороту навантажувачів, не повинні мати значних спусків і підйомів, низьких стель. Проїзди мають бути чітко обмежені або позначені.

Якщо можливе пересування пішоходів проїздами, то їхня ширина має бути відповідно збільшена.

Рекомендовано, щоб ухил підйомів не перевищував 10 %, до того ж максимальний повздовжній ухил шляху, яким дозволяється транспортування вантажів навантажувачами, не має перевищувати кута нахилу рами вантажопідіймача навантажувача. Шлях повинен мати плавні переходи в основі та на вершині для того, щоб не допускати ударів, що спрямовані на вантаж або руйнують шасі навантажувача.

За наявності підйомів, крутість яких перевищує 10 %, на постійних проїздах встановлюються попереджувальні знаки.

Небезпечні місця, зокрема й з обмеженням за висотою, мають бути ясно позначені.

Не можна захищати протипожежні проїзди й інвентар, а також доступ до сходів.

28. Максимальне навантаження на навантажувальні чи перехідні містки має бути чітко позначено на табличках.

Навантажувальні або перехідні містки слід закріплювати так, щоб унеможливити випадкове переміщення, хитання або проковзування. На обшивці містків мають бути передбачені ручки або інші ефективні засоби для їх безпечного перенесення. Можуть бути передбачені скоби або підкладки для переміщення містків за допомогою вилкового навантажувача.

Навантажувальні або перехідні містки повинні мати неслизьку поверхню (наприклад, рифлену тощо).

Бічні сторони всіх навантажувальних містків, а там, де це можливо, і перехідних містків, мають бути обладнані засобами, що дають змогу звести до мінімуму можливість виїзду навантажувача на бортове огороження.

Перед виконанням робіт із використанням навантажувального містка потрібно переконатися, що місток закріплений правильно і надійно.

Не можна навантажувати місток понад його номінальну вантажопідіймальність. Під час переїзду через навантажувальний місток рухатися навантажувач має повільно та обережно.

29. Під час виконання навантажувально-розвантажувальних робіт електронавантажувачами із живленням від гнучкого кабелю потрібно дотримуватися таких вимог:

електронавантажувач не має виїжджати за межі ділянки, обмеженої довжиною кабелю;

не можна подовжувати живильний кабель;

не можна прогинати гнучкий трос, на який підвішується живильний кабель;

під час роботи електронавантажувача слід застосовувати пристрої, що унеможливають перекручування живильного кабелю.

30. У разі переміщення навантажувачів вантажопідіймальними кранами під час навантаження (розвантаження) на транспортні засоби стропи мають бути закріплені тільки в місцях, відведених для цього виробником навантажувачів.

31. Спільне використання двох або декількох навантажувачів для роботи з вантажами масою понад вантажопідіймальність одного навантажувача або негабаритним вантажем є небезпечною операцією, що вимагає застосування спеціальних заходів безпеки. Такі роботи можна виконувати тільки під безпосереднім керівництвом працівника, відповідального за безпечне проведення робіт навантажувачами, або іншого спеціально призначеного працівника відповідно до технологічних карт або ПВР, у яких мають бути наведені схеми стропування та переміщення вантажу із зазначенням послідовності виконання операцій, інші вказівки щодо безпечного підймання й переміщення вантажу. У такому разі водії повинні бути проінструктовані й з ними мають провести тренувальну роботу. Після проведення тренувальної роботи заміна водіїв не допускається.

32. Вантажні ліфти чи підйомники (далі - ліфти), використовувані для транспортування навантажувачів з одного рівня (поверху) на інший, повинні мати вантажопідіймальність, що дорівнює масі навантажувача, вантажу та водія.

Перед виконанням робіт із використанням ліфта потрібно переконатися, що ліфт призначений для таких операцій і здатний витримати масу навантажувача, вантажу та водія.

Супровідний персонал має покинути ліфт перед в'їздом або виїздом навантажувача.

Під'їжджати до ліфта треба повільно, а в'їжджати в нього тільки після того, як кабіна буде на рівні підлоги завантажувального майданчика.

Навантажувачі мають в'їжджати в ліфт вантажем, а не водієм уперед. Ця вимога особливо стосується штабелеукладачів, якими керують з підлоги.

Як тільки навантажувач опинився в ліфті, органам керування ним має бути надане нейтральне положення, енергія вимкнена, а стоянкове гальмо затягнуте.

33. У разі виконання робіт навантажувачем в автофургоні перед в'їздом потрібно впевнитися, що автофургон стоїть на стоянковому гальмі, а під колеса підкладені упори для унеможливлення непередбачуваного переміщення автофургона.

У разі виконання робіт навантажувачем в автопричепі, не зчепленому з тягачем, потрібно використовувати опорні стійки для унеможливлення

перекидання причепа. Перед тим як навантажувач в'їде (або виїде) у напівпричіп, слід переконатися, що зазначені опорні стійки встановлені в належному положенні.

Перед виконанням робіт потрібно переконатися, що підлога автофургона (автопричепа) витримає навантаження від навантажувача, вантажу та водія. Стан підлоги слід перевіряти для виявлення гнилих дощок, дір та інших пошкоджень.

34. У разі виконання робіт навантажувачем у залізничних вагонах, а також під час проведення навантажувально-розвантажувальних робіт навантажувачами на станціях, контейнерних майданчиках, перевалочних базах, вантажних дворах, перегонах та на під'їзних коліях промислових підприємств слід керуватися вимогами чинного законодавства.

35. У разі виконання робіт навантажувачем у залізничних вагонах мають бути визначені засоби зв'язку та порядок їх використання для того, щоб не допускати непередбачуваного переміщення залізничних вагонів під час здійснення навантажувально-розвантажувальних операцій.

Перед виконанням робіт потрібно впевнитися, що підлога залізничних вагонів витримає навантаження від навантажувача, вантажу та водія. Стан підлоги слід перевіряти для виявлення гнилих дощок, дір та інших пошкоджень.

Під час роботи на перонах і (або) навантажувальних платформах заборонено використовувати навантажувачі для переміщення вагонів. Навантажувачі заборонено застосовувати для відчинення або зачинення дверей залізничних товарних вагонів.

Рекомендовано переїжджати залізничні колії навскіс.

36. Не допускається підіймання працівників на навантажувачах, які не мають робочої платформи, спеціально призначеної для цього. Перевозити навантажувачем працівників на робочій платформі заборонено.

37. Під час роботи водії мають звертати особливу увагу на людей, які перебувають у робочій зоні навантажувача, нерухомі предмети або предмети, що пересуваються поруч, і в будь-який момент водії мають забезпечувати безпеку тих, хто навколо.

Працівникам не можна перебувати або проходити під піднятим вантажозахоплювальним пристроєм навантажувача незалежно від того, чи є на ньому вантаж.

38. Водії, обслуговувальний та ремонтний персонал не мають вносити в конструкцію навантажувача будь-яких доповнень і змін, що можуть вплинути на безпечне функціонування навантажувача. Заборонено знімати противагу, якщо вона заважає роботі у вузьких місцях, а також створює додаткове навантаження на важелі та рульове керування.

Водії мають використовувати навантажувачі тільки за призначенням.

39. Навантажувачі, керовані водієм у сидячому або стоячому положенні, використовувані для штабелювання на висоті або для роботи з високими (нестійкими) чи штучними вантажами, мають бути обладнані захисним навісом над головою водія та захисними ґратами (рамкою) на вантажній плиті вантажопідіймача. Негабаритні вантажі дозволяється укладати вище від захисних ґрат, але не більше ніж на одне місце. Роботи з переміщення негабаритних вантажів мають виконуватися під безпосереднім керівництвом працівника, відповідального за безпечне проведення робіт навантажувачами.

На навантажувачах, керованих водієм з підлоги, використовуваних для штабелювання на висоті або для робіт із високими (нестійкими) чи штучними вантажами, мають бути передбачені захисні ґрати (рамка) на вантажній плиті вантажопідіймача.

40. Підіймати та штабелювати можна тільки такі вантажі, маса яких відповідає номінальній вантажопідіймальності навантажувача або, коли використовують змінний вантажозахоплювальний пристрій,- номінальній вантажопідіймальності сукупно навантажувача та пристрою.

Не можна встановлювати на навантажувач для збільшення його вантажопідіймальності будь-які додаткові засоби (наприклад, додаткову противагу або ставити людей).

41. Під час роботи особливу увагу слід звертати на маніпулювання вантажем, надання вантажу належного положення і транспортування вантажу.

Варто переміщувати тільки надійно влаштовані, стійкі та безпечні для переміщення вантажі. З особливою обережністю слід переміщувати надмірно довгі або надмірно високі вантажі.

Переміщення навантажувачем вантажів, центр ваги яких важко визначити, слід виконувати на мінімальній швидкості та обережно, складати якомога нижче (не піднімати).

Не можна укладати вантаж вантажопідіймальним краном безпосередньо на вила чи інший змінний вантажозахоплювальний пристрій навантажувача.

42. У разі використання вил для підіймання та транспортування вантажу слід дотримуватися таких правил:

ширину вил установлюють відповідно до ширини оброблюваного вантажу;

підводити вила під вантаж треба якомога глибше і дбати про те, щоб предмети, розміщені за вантажем, не пошкодилися кінцями вил. Вантаж має бути притиснутий до передньої поверхні спинки вил і розміщуватися на вилах так, щоб не виникав перекидний момент, а також вантаж не має виходити вперед за межі вил більше ніж на $1/3$ довжини вил. Після цього вила треба підняти на висоту, достатню для транспортування вантажу, яка має відповідати зазначеній у настанові з експлуатації;

нахиляють вантажопідіймач назад рівно настільки, щоб стабілізувати вантаж, особливо обережно під час роботи з високими або штучними вантажами;

транспортувати вантажі дозволяється тільки тоді, коли вантажопідіймач навантажувача відхилений назад до кінця.

Для звільнення від вантажу його повільно опускають, при стійкому положенні вантажу вантажопідіймач злегка нахиляють уперед і рухом навантажувача або вил назад забирають вила з-під вантажу.

43. Під час штабелювання наближатися до штабеля слід повільно і з нахилом вантажопідіймача назад настільки, щоб стабілізувати вантаж.

Після закінчення цього маневрування, коли навантажувач буде розміщений безпосередньо перед штабелем, вантажопідіймачу надають вертикального положення. Вантаж доцільно піднімати дещо вище від штабеля. Потім просувають уперед навантажувач або, якщо навантажувач із висувними вантажопідіймачем або вилами, їх висувають і вантаж укладають на місце, опускаючи вила.

Під час руху навантажувача з піднятим змінним вантажозахоплювальним пристроєм (як із розміщеним на ньому вантажем, так і без нього) треба плавно й обережно здійснювати гальмування навантажувача.

Слід переконатися, що вантаж покладений у штабелі в стійкому положенні.

Після цього вила відводять, опускають у транспортне положення, і навантажувач, після того як водій упевниться, що шлях вільний, може починати рух назад.

44. Під час розбирання штабеля треба наблизитися до штабеля й зупинити навантажувач так, щоб кінці вил знаходилися від штабеля на відстані не менше ніж 0,3 м.

Потрібно встановити відстань між вилами відповідно до ширини вантажу. Не допускати переміщення вантажу без перевірки відповідності маси вантажу вантажопідіймальності навантажувача.

Вила треба піднімати вертикально до положення, за якого їх будуть просувати під вантаж.

Вила мають бути підведені під вантаж якомога глибше, причому потрібно стежити, щоб предмети, розміщені за вантажем, не пошкодилися вилами. Після цього вила треба підняти на висоту, достатню для того, щоб прийняти на себе вантаж.

Потім вила знову піднімають до положення, за якого вантаж повністю відділяється від штабеля, і, якщо можна вила нахилити, їх нахиляють назад настільки, щоб стабілізувати вантаж, або, якщо навантажувач із висувними вантажопідіймачем або вилами, їх втягують.

Після того як водій упевниться, що шлях вільний, вантаж можна зняти зі штабеля.

Вантаж має бути опущений до транспортного положення, повністю нахилений назад, після чого, переконавшись у тому, що шлях вільний, водій робить рух назад.

45. Під час пересування навантажувача територією водій повинен користуватися шляхом проїзду, передбаченим схемою руху, встановленою суб'єктом господарювання. Водій повинен постійно контролювати рух, стежити за пересуванням людей і транспортних засобів, а також витримувати безпечну дистанцію. Потрібно дотримуватися обмежень швидкості, що діють у робочій зоні навантажувача.

Треба дотримуватися безпечної дистанції щодо будь-якого транспорту, що рухається попереду.

Не допускати різких розгонів та гальмування, поворотів на великій швидкості. Рекомендовано не рушати з місця за повністю повернених керованих коліс, крім випадків, коли це потрібно в особливих умовах.

Змінні вантажозахоплювальні пристрої та сам вантаж під час пересування мають бути опущені та, якщо можна, нахилені назад. Вантаж варто піднімати тільки під час його штабелювання, виняток становлять навантажувачі, спеціально сконструйовані для пересування з піднятим вантажем.

46. Коли умови змушують переміщуватися з вантажем, що закриває огляд під час руху переднім ходом, навантажувачі потрібно вести заднім ходом.

У виняткових випадках (наприклад, під час штабелювання або в'їзду на деякі ухили майданчика), коли потрібно рухатися з вантажем, розміщеним попереду в напрямку руху, рух навантажувача має здійснюватися обережно, слід використовувати допоміжні засоби або навантажувач повинні супроводжувати призначений працівник чи працівники, що вказують дорогу та подають сигнали. У цьому разі подовжній ухил майданчика під час транспортування вантажів навантажувачами не має перевищувати кут нахилу вантажопідіймача навантажувача.

47. Потрібно знижувати швидкість і подавати звукові сигнали на перетинаннях проїздів і в інших місцях, де видимість обмежена.

Під час маневрування з вантажем у піднятому положенні органи кермового керування та гальмування варто пускати в хід плавно.

Не можна обганяти інші транспортні засоби (навантажувач, візок, тягач тощо), що рухаються в тому ж напрямку, на перетинаннях проїздів, у місцях з обмеженою видимістю або в небезпечних місцях.

Водій повинен уникати наїзду на перешкоди, що можуть призвести до пошкодження навантажувача або травми водія.

Забороняється класти руки, ноги або голову між стійками вантажопідіймача чи між частинами навантажувача, що можуть почати рухатися одна відносно одної.

Під час переміщення водій не повинен нахилитися за межі контура навантажувача в плані.

Якщо поблизу перебувають люди або інші транспортні засоби, то перш ніж виконувати поворот, потрібно подати звуковий сигнал.

Водію потрібно дотримуватися вказівок відповідальних працівників і вимог інструкцій щодо максимально допустимих навантажень на підлогу, особливо у випадках, коли можливий в'їзд на різні рівні будинку (споруди) за допомогою ухилу, ліфта.

48. Довгомірні вантажі дозволяється транспортувати на навантажувачі тільки на відкритих територіях із рівним покриттям, у цьому разі спосіб захоплення вантажу має унеможливити його розвалювання або падіння вбік. Вантаж має бути попередньо надійно спакований.

49. Максимальна швидкість руху навантажувача територією, у виробничих та інших приміщеннях устанавлюється суб'єктом господарювання та не має перевищувати:

10 км/год - територією підприємства;

5 км/год - у виробничих та інших приміщеннях;

3 км/год - на поворотах, під час в'їзду або виїзду з воріт, під час виїзду з-за рогу будинку (споруди), під час переїзду через залізничні колії, на перехресті шляхів, у місцях інтенсивного руху людей, під час руху заднім ходом.

50. Швидкість руху навантажувача в конкретних умовах має вибирати водій залежно від інтенсивності руху транспортних засобів, присутності працівників або сторонніх людей у робочій зоні, довжини території, оглядовості, стану поверхні дорожнього покриття, ширини і профілю шляхів руху і проїздів, типу навантажувача та вантажу, що транспортується, тощо. Особливу пильність потрібно проявляти на забруднених і слизьких дорогах.

За всіх обставин рух навантажувача потрібно здійснювати зі швидкістю, яка дозволяє безпечно зупинити навантажувач.

51. Під час руху та проведення операцій на ухилах мають бути дотримані такі вимоги:

навантажувач треба піднімати на ухил або спускати з нього повільно;

за відсутності вантажу навантажувач має рухатися з опущеним і нахиленим назад вантажопідіймачем, за винятком навантажувача з бічним висувним вантажопідіймачем;

не можна повертати на ухилі чи перетинати його під кутом;

на краю ухилу або похилої платформи маневрування навантажувача слід здійснювати обережно. Треба працювати від краю ухилу або платформи на відстані не менше ніж ширина колеса навантажувача;

під час підйому чи спуску ухилом, крутість яких перевищує 10 %, навантажувач із вантажем має пересуватися (коли це можливо) так, щоб вантаж був розміщений у напрямку підйому;

навантажувач має пересуватися ухилом з вантажем і змінними вантажозахоплювальними пристроями, тримаючи їх нахиленими назад (коли це можливо) і піднятими на таку висоту, щоб не стикатися з поверхнею дороги та перешкодами, що трапляються на ній.

52. Під час пересування під високо розміщеними пристроями, наприклад під світильниками, трубопроводами, протипожежними пристроями тощо, потрібно впевнитися в тому, що є достатній просвіт (зазор) між цими пристроями та частинами навантажувача чи вантажем.

Перед просуванням через вузькі проїзди або двері, між штабелями, устаткуванням, елементами конструкцій будівель та споруд варто переконатися, чи є достатній вільний простір для навантажувача, водія та вантажу, а також чи немає працівників і сторонніх людей у робочій зоні навантажувача.

53. Навантажувачі, призначені для переміщення балонів із газом, нафтопродуктів та інших легкозаймистих рідин, мають бути обладнані іскрогасниками на вихлопних трубах і засобами пожежогасіння відповідно до вимог чинного законодавства.

54. Якщо навантажувач ставлять на стоянку, його треба перевести в неробочий стан - вантажопідіймач має бути повністю опущений, органам керування надане нейтральне положення, джерело живлення вимкнене, стоянкове гальмо затягнуте та вжиті заходи проти будь-якого випадкового або недозволеного переміщення навантажувача.

У разі поставлення на стоянку не можна загороджувати доступ до протипожежних виходів, сходів і до протипожежного обладнання.

Ставити навантажувач на стоянку потрібно завжди на достатній відстані від залізничних колій.

55. Під час виконання навантажувально-розвантажувальних і транспортних робіт водій навантажувача повинен дотримуватися таких вимог:

не піднімати та не перевозити вантаж, що перевищує вантажопідіймальність навантажувача. Допустима маса вантажу на вилах залежно від положення його центра ваги та висоти підймання має бути зазначена на табличці з діаграмою вантажопідіймальності навантажувача;

здійснювати підймання вантажу та нахил вантажопідіймача з вантажем на вилах обережно, без ривків, тільки за вертикального або похилого назад положення вантажопідіймача, поступово збільшувати частоту обертання колінчастого вала двигуна і плавно переміщати важелі керування гідророзподільника;

дотримуватися особливої обережності під час нахилання вантажопідіймача з піднятим вантажем, не допускати різкого переміщення важеля гідророзподільника керування гідроциліндрами нахилу та різкого гальмування навантажувача, що може призвести, особливо у разі розміщення вантажу на великій висоті, до перекидання навантажувача, випадання вантажу з піднятої тари або з вил;

загальмовувати навантажувач під час підймання та опускання вантажу, уважно оглянувши місце, звідки треба піднімати або куди опускати вантаж;

не допускати різких поворотів навантажувача під час транспортування вантажів, не піднімати та не опускати вантаж під час руху навантажувача;

починати рух навантажувача з вантажем за умови, що вантаж піднятий над опорною поверхнею коліс на висоту, зазначену в настанові з експлуатації навантажувача, а вантажопідіймач нахилений повністю назад;

здійснювати транспортування тари та встановлення її в штабелі тільки по одній одиниці;

здійснювати транспортування вантажу тільки тоді, коли він поставлений впритул до передньої поверхні спинки вил і рівномірно розміщений щодо вил;

не транспортувати вантаж, центр ваги якого розміщений на більшій відстані від передньої поверхні спинки вил, ніж зазначено на діаграмі вантажопідіймальності навантажувача;

не під'їжджати до місця навантаження (розвантаження) на великій швидкості та не гальмувати різко навантажувач, особливо на мокрому слизькому майданчику та під час ожеледиці;

дотримуватися обережності під час транспортування вантажів у вузьких проїздах, не зачіпати штабелі вантажів під час поворотів;

виконувати роботу вночі тільки за умови достатнього електричного освітлення штабелів вантажів і вантажних майданчиків;

проводити транспортування дрібних штучних вантажів тільки в спеціальній тарі, яку дозволяється завантажувати не вище від її бортів;

не допускати перебування людей під вантажем;

у випадку часткової втрати навантажувачем стійкості (коли задні колеса почали відриватися від вантажного майданчика) негайно опустити вантаж донизу;

припинити експлуатацію автонавантажувача у разі появи підозрілих шумів, тріску, скреготу та інших незвичайних явищ у гідросистемі, органах керування або інших вузлах і механізмах;

не залишати без нагляду автонавантажувач з увімкнутим двигуном, а також не покидати пост керування, якщо вантаж піднятий вилами або іншим вантажозахоплювальним пристроєм;

не переміщувати вантажі волоком, не піднімати і не перевозити погано покладені вантажі;

дотримуватися норм ярусності для тари. Заборонено встановлювати в штабель несправну тару (з погнутими стійками, несправними фіксувальними елементами тощо) та зіштовхувати вантаж зі штабеля чи підтягувати його;

не виконувати роботи в захаращених місцях, а також на зледенілих, слизьких, не посипаних піском (шлаком) і не очищених від снігу вантажних майданчиках і дорогах, не піднімати вантажі, засипані землею, будівельним сміттям, снігом, примерзлі, затиснені або залиті бетоном вантажі;

не піднімати і не опускати вантаж, установлений поблизу стіни, колони, штабеля вантажу, залізничного вагона чи іншого транспортного засобу, верстата або іншого обладнання, якщо між вантажем, що піднімається, і зазначеними частинами споруди, транспортними засобами чи обладнанням перебувають люди;

не кантувати вантаж без спеціального кантувача, що навішується на каретку навантажувача;

не підводити вила під вантаж, якщо просвіт під ним недостатній для вільного їх уведення, та не проводити захоплення вантажу одним іклом, за винятком випадків, передбачених технологічними картами;

не опускати вантаж на труби газо- і паропроводів, електричні кабелі, тимчасові перекриття;

не дозволяється ставати на вила чи інший змінний вантажозахоплювальний пристрій навантажувача до повного їх опускання на поверхню;

не дозволяється перевозити на електронавантажувачах легкозаймисті рідини, кислоти, якщо акумуляторна батарея розміщена біля вантажопідіймача, а навантаження і транспортування вибухонебезпечних вантажів потрібно проводити відповідно до чинного законодавства;

не підіймати на піддонах дрібноштучний вантаж вище від захисного пристрою, що захищає робоче місце від падіння на нього вантажу;

проводити навантажувально-розвантажувальні чи монтажні роботи двома чи декількома навантажувачами, зокрема й обладнаними безблоковими стрілами, можна за наявності технологічної карти або ПВР. Навантаження, що припадає на кожний навантажувач, під час спільного використання декількох навантажувачів не має перевищувати їхньої вантажопідіймальності.

56. У разі роботи на навантажувачі з безблоковою стрілою водій повинен перед початком роботи, крім зазначеного в пункті 20 розділу V цих Правил, також перевірити:

справність безблокової стріли й надійність її кріплення до каретки вантажопідіймача;

справність гака і деталей його кріплення;

роботу механізму переміщення гака (за наявності).

57. У процесі виконання навантажувально-розвантажувальних і транспортних робіт навантажувачем зі стрілою водій має виконувати на додаток до зазначених у пункті 55 цього розділу такі вимоги:

спочатку потрібно підняти вантаж, а потім його транспортувати;

не піднімати та не перевозити вантаж (контейнер), що перевищує вантажопідіймальність стріли на даному вильоті;

не допускати під час підймання і транспортування розгойдування та крутіння вантажу, особливо довгомірного, навколо осі підвішування. Утримувати вантаж від розгойдування мають супровідні працівники з двох боків за допомогою відтяжок;

не підтягувати вантаж, що знаходиться поза межами стріли, у разі косого натягнення стропа. Гак стріли треба встановити точно над вантажем, призначеним для підймання;

піднімати вантаж, маса якого близька до номінальної вантажопідймальності стріли на заданому вильоті, потрібно поступово - спочатку підняти на висоту від 200 мм до 250 мм, якщо інше не зазначене в настанові з експлуатації навантажувача, зупинити підймання та перевірити правильність натягнення стропа, дію механізмів і гальм. У разі виявлення несправності вантаж негайно опустити і не починати підймання до усунення несправностей;

проводити навантаження (розвантаження) вантажу в кузов автомобіля (причепа) тільки збоку або ззаду, перебування людей у кузові та кабіні автомобіля (причепа) в момент опускання вантажу заборонене. Не дозволяється переносити вантаж через кабіну автомобіля;

не піднімати і не опускати вантаж ривками;

не звільняти за допомогою безблокової стріли навантажувача затиснені вантажем стропа, канати або ланцюги.

58. Після закінчення роботи водій навантажувача зобов'язаний:

оглянути навантажувач - раму шасі, раму вантажопідіймача, каретку, вила, колеса - і переконатися у відсутності тріщин, ум'ятин та інших деформацій, а також витіку робочої рідини з гідроциліндра підймання вантажу і гідроциліндрів нахилу рами вантажопідіймача;

поставити навантажувач у відведене для стоянки місце;

вимкнути запалювання (акумуляторну батарею);

інформувати працівника, відповідального за технічний стан навантажувачів, про виявлені під час роботи несправності та пошкодження.

59. Не можна експлуатувати навантажувач, у паливній системі живлення якого є витік, поки він не буде повністю усунутий.

60. Не можна проводити профілактичне обслуговування або ремонт навантажувача за піднятих вантажозахоплювальних пристроїв (без застосування будь-яких пристроїв для страховки).

61. За потреби залишити навантажувач на деякий час (наприклад, під час обідньої перерви або в інших випадках) водій зобов'язаний поставити навантажувач поза зоною руху транспорту і виконання навантажувально-розвантажувальних робіт, узяти із собою ключ замка запалювання автонавантажувача або ключ вимикача кола керування електронавантажувача, а навантажувач поставити на стоянкове гальмо (в автонавантажувача має бути ввімкнена передача), а також під колеса водій повинен підкласти упорні колодки, навіть якщо навантажувач залишається на незначному ухилі. Залишати навантажувач на ухилах доріг, біля дверей складів, на залізничних коліях, переїздах і в їхній зоні, а також з піднятою кареткою вантажопідіймача і з вантажем на вилах заборонено.

VI. Мінімальні вимоги безпеки до навантажувачів

1. Вимоги безпеки, зазначені в цьому розділі, поширюються на навантажувачі, виготовлені до 12 серпня 2013 року - дати обов'язкового застосування **Технічного регламенту безпеки машин**, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 року № 62.

2. Навантажувачі мають долати з номінальним вантажем ухил, зазначений виробником у експлуатаційних документах.

3. Навантажувачі мають бути оснащені пристроями для їх буксирування (гак, петля тощо). Якщо передбачено використання навантажувача як тягача, то конструкція тягово-зчіпного пристрою має унеможливлювати мимовільне роз'єднання.

4. Навантажувачі повинні мати позначені місця стропування для їх навантаження (розвантаження) на транспортні засоби в разі транспортування.

5. На корпусі навантажувачів із пневматичними шинами має бути зазначений тиск у шинах.

6. Колеса навантажувачів, що виступають за зовнішній контур шасі, мають бути захищені, щоб звести до мінімуму ризик отримання водієм, який перебуває в нормальному робочому положенні, травми від предметів, що вилітають з-під коліс.

7. Конструкція систем навантажувачів має унеможливлювати краплепадіння робочої рідини гідросистем, палива і шкідливих рідин (у

разі порушення герметичності з'єднань), особливо на гарячі складові частини навантажувачів, що здатні викликати займання цих рідин. Допускається краплепадіння в призначені для цього закриті або заправні ємності.

8. Навантажувачі мають забезпечувати подовжню та поперечну стійкість із вантажем і без вантажу, під час штабелювання та пересування.

9. На автонавантажувачі має бути передбачене місце для установаження вогнегасника.

10. Металоконструкції та металеві деталі навантажувачів мають бути захищені від корозії відповідно до умов експлуатації.

11. На навантажувачах на видному для водія місці мають бути прикріплені таблички з діаграмами:

зміни вантажопідймальності залежно від положення центра ваги вантажу;

зміни вантажопідймальності залежно від висоти підймання вантажу.

12. Вимоги до систем гальмування:

1) навантажувачі мають бути оснащені двома незалежними системами для приведення в дію робочого і стоянкового гальм;

2) стоянкове гальмо має приводитися в дію вручну або автоматично і залишатися затисненим до його навмисного відпускання;

3) приведення в дію робочого гальма не має викликати автоматично одночасного спрацювання стоянкового гальма;

4) робоча гальмівна система має забезпечувати ефективне гальмування одноразовим натисненням педалі або іншого привідного елемента гальма;

5) повітряна гальмівна система із застосуванням накопиченої енергії має бути оснащена сигнальним пристроєм, що спрацьовує в разі падіння рівня накопиченої енергії нижче за 50 відсотків від установаженого виробником максимуму. Сигнальний пристрій розміщується на видному місці. Водій повинен чути сигнал, який має бути тривалим;

6) ефективність утримання навантажувача стоянковою і робочою гальмівними системами перевіряється відповідно до вимог експлуатаційних документів;

7) кут заносу навантажувача під час гальмування робочим гальмом не має перевищувати 8° .

13. Вимоги до вантажопідіймача:

1) максимальна висота підіймання вил вантажопідіймача, а також їх опускання в нижнє положення має обмежуватися гідроциліндром підіймання чи спеціальним пристроєм;

2) граничні кути нахилу вил вантажопідіймача вперед і назад мають обмежуватися гідроциліндрами нахилу чи спеціальним пристроєм. Пристрої, що здійснюють зсув, висунення, повертання вантажопідіймача та інші робочі операції, повинні мати обмежувачі ходу;

3) вила вантажопідіймача повинні мати чітке маркування, яке має містити такі відомості:

товарний знак (або найменування) виробника;

номінальну вантажопідіймальність вил у кілограмах;

номінальну відстань центра ваги вантажу від передньої поверхні спинки вил у міліметрах;

місяць і рік виготовлення, серійний номер;

4) вила вантажопідіймача мають бути оснащені пристроями для поперечної фіксації їх на вантажній плиті;

5) конструкцією навантажувачів може бути передбачена можливість установаження замість вил інших змінних вантажозахоплювальних пристроїв;

6) ланцюги, що застосовуються на навантажувачах, мають відповідати вимогам чинного законодавства;

7) швидкість підіймання та опускання вил вантажопідіймача має бути регульованою та вибиратися водієм залежно від умов роботи;

8) номінальний вантаж, піднятий на будь-яку висоту, має утримуватися на цій висоті. Мимовільне опускання вантажу протягом перших 10 хвилин не має перевищувати 50 мм за вертикального положення вантажопідіймача;

9) швидкість нахилу вантажопідіймача має бути регульованою та вибиратися водієм залежно від умов роботи;

10) кут мимовільного нахилу вантажопідіймача вперед із номінальним вантажем не має перевищувати 5° за 10 хвилин за вертикального положення вантажопідіймача і на висоті підіймання номінального вантажу

2500 мм, а для навантажувачів із низьким підйманням - на максимальній висоті підймання.

14. Вимоги до гідравлічного обладнання:

складові частини гідравлічної системи (гідропристрої, рукави, трубопроводи, їхні з'єднання тощо) мають бути герметичними. Рукави, трубопроводи та елементи з'єднань не повинні мати видимих дефектів і пошкоджень;

навантажувачі повинні мати запобіжний клапан у гідросистемі або інший пристрій, що запобігає перевантаженню механізму підймання. Запобіжний клапан має бути опломбований.

15. Вимоги до електричного обладнання:

1) навантажувачі із швидкістю пересування понад 10 км/год мають бути оснащені світлосигнальною апаратурою, що забезпечує безпеку роботи за допомогою:

сигнала гальмування;

фар (однієї або декількох);

показчиків повороту;

габаритних ліхтарів;

2) навантажувачі мають бути обладнані звуковим сигнальним пристроєм, що спрацьовує незалежно від пристрою, який вимикає коло керування. Звук сигнального пристрою має бути добре чутним;

3) навантажувачі мають бути оснащені пристроями, що приводяться в дію ключем (ключем-маркою) або іншим пристроєм (наприклад, який вмикається введенням PIN-коду тощо), за допомогою яких можуть бути ввімкнені або вимкнені кола керування (у навантажувачів з електроприводом) і кола запалення, і (або) пристрою для запуску двигуна (у навантажувачів із ДВЗ);

4) електричною схемою має бути передбачене штепсельне з'єднання для заряджання акумуляторної батареї і відключення її від решти електричних елементів навантажувача;

5) у електричній схемі мають бути передбачені пристрої електричного захисту, у місцях установлення запобіжників мають бути вказані значення номінального струму, на який вони розраховані;

6) з'єднання елементів електричного кола мають бути виконані за однопровідною схемою у автонавантажувачів та за двопровідною схемою у електронавантажувачів. Ізоляція проводів має бути стійкою до дії електроліту і мастил. Всі проводи повинні мати чітке і стійке маркування відповідно до електричної схеми;

7) проводи електричних кіл повинні мати наконечники. Можна приєднувати проводи кіл керування, освітлення та сигналізації перетином не більше ніж $2,5 \text{ мм}^2$ без наконечників;

8) проводи в місцях проходження через отвори металокопункцій мають бути захищені від механічних пошкоджень;

9) ізоляція струмопровідних частин електрообладнання має витримувати протягом 1 хв випробувальну напругу змінного струму частотою від 25 Гц до 100 Гц:

500 В - для номінальної напруги електричних кіл до 48 В (постійний струм);

1000 В - для номінальної напруги електричних кіл понад 48 В (постійний струм).

Під час проведення випробування мають бути вимкнуті акумуляторні батареї, електронний блок керування, кола сигналізації та освітлення.

Під час повторного випробування значення випробувальної напруги змінного струму зменшується на 20 %.

Можна зменшувати тривалість прикладання напруги до 1 с за умови підвищення випробувальної напруги на 25 %;

10) опір ізоляції струмопровідних частин електрообладнання щодо корпусу навантажувача в холодному стані при вимкнутій акумуляторній батареї має бути не менше ніж 0,5 МОм і має перевірятися не рідше ніж один раз на 12 місяців.

16. Вимоги до робочого місця водія:

1) ергономічні вимоги до робочого місця водія та органів керування навантажувачів мають відповідати чинному законодавству;

2) робоче місце водія, який сидить або стоїть, має бути влаштоване так, щоб водій перебував всередині контура навантажувача в плані, коли він займає нормальне робоче положення, за винятком штабелеукладачів, для яких передбачено керування з платформи водія, яка може складатися чи

повертатися, або з підлоги, коли водій під час керування супроводжує штабелеукладач пішки;

3) підлога робочого місця, підніжки і сідці повинні мати поверхню, що унеможлиблює ковзання;

4) для доступу водія на робоче місце навантажувачі мають бути обладнані засобами доступу - підніжками і драбинами з поручнями (ручками). Можна використовувати як поручні та проміжні підніжки конструктивні елементи навантажувача;

5) рукоятки та контактні поверхні органів керування мають бути виготовлені з матеріалів, стійких до корозії, нетоксичних і з низькою теплопровідністю;

6) робоче місце водія, який сидить, має обладнуватися сидінням водія;

7) за потреби, наприклад, для супровідної особи тощо, на робочому місці водія може бути передбачене друге сидіння;

8) робоче місце водія, який сидить, може влаштовуватися в кабіні;

9) кабінні мають обладнуватися дверима із замком, що замикається ключем;

10) якщо закрита кабіна має опалення, то опалювальний прилад повинен забезпечувати рівномірний розподіл теплого повітря в кабіні, а також має бути передбачений відповідний пристрій (щиток, екран тощо), що захищає водія від опіків;

11) мають бути передбачені пристрої для провітрювання кабінні (вентилятор тощо);

12) якщо вікна кабінні скляні, то скло має бути безпечним. Лобове та заднє скло мають бути оснащені склоочисниками;

13) з робочого місця водія, за вертикального положення вантажопідіймача, має бути забезпечена видимість кінця одних із вил у крайньому верхньому та нижньому положеннях, а також за висоти підймання вил 1200 мм;

14) кабіна водія повинна має обладнана дзеркалом заднього виду, сонцезахисним пристроєм (козирок, шторка тощо), заскленним вікном стелі, елементами конструкції для природної вентиляції кабінні при закритих дверях;

15) платформа водія на навантажувачі, що виходить за межі робочого місця водія, має бути сконструйована так, щоб витримувати подовжнє зусилля, відповідне масі завантаженого навантажувача та прикладене у напрямі подовжньої осі навантажувача. Платформа водія охоплює підсилювальні елементи конструкції і всі частини навантажувача, що беруть участь в упорі платформи деформації від дії подовжнього зусилля;

16) поверхня платформи водія навантажувача, керованого водієм стоячи, має бути жорсткою, з піднесенням біля країв або мати захисний борт заввишки не менше ніж 25 мм для унеможливлення зісковзування ноги водія;

17) робоча платформа, призначена для підймання працівників (наприклад, з метою технічного обслуговування, ремонту тощо), має бути споряджена засобами кріплення та надійної фіксації платформи до вантажопідіймача (до каретки і (або) до вил), а також засобами для кріплення та надійної фіксації запобіжних поясів працівників. Робоча платформа повинна мати підлогу, що перешкоджає ковзанню, бути обладнана поручнями, захисним бордюром заввишки не менше ніж 100 мм з усіх боків і бути захищена від тих рухомих частин навантажувача, які можуть становити небезпеку;

18) матеріали, що використовуються для оздоблення кабіни чи робочого місця водія (стіни, підлога, панелі керування, органи керування, сидіння тощо), мають відповідати вимогам чинного законодавства.

17. Вимоги до органів керування поворотом коліс:

1) органи рульового керування навантажувача мають бути розміщені всередині контура навантажувача в плані і мати захист, щоб унеможливити травмування водія;

2) у навантажувачах, де водій знаходиться обличчям до напрямку руху і якими він керує за допомогою кермового колеса (горизонтального, похилого або вертикального), обертання кермового колеса за годинниковою стрілкою у разі руху вперед має повертати навантажувач праворуч;

3) у разі руху вперед обертання рульового колеса за годинниковою стрілкою має відповідати повороту навантажувача вправо;

4) люфт кермового колеса навантажувачів не має перевищувати 20°. Для навантажувачів покращеної прохідності люфт кермового колеса має бути не більше ніж 25°;

5) кути повороту, кути розвалу та сходження керованих коліс навантажувача, кути нахилу шворня мають бути зазначені в експлуатаційних документах навантажувача;

6) на дишлі навантажувачів (з електричним або ручним приводом), керованих водієм із долу, має бути відповідним чином оформлена рукоятка для захисту рук водія від травм, які можуть бути завдані дверима, стінами, колонами тощо. Переміщення дишла за годинниковою стрілкою відповідає повороту штабелеукладача в тому ж напрямі, при цьому вантаж розміщений позаду.

18. Вимоги до органів керування:

1) позиції важелів керування мають бути чітко вказані;

2) на навантажувачах, де водій сидить, важелі перемикання напряму руху і важіль реверсивного перемикача мають бути розміщені так, щоб напрям їхнього переміщення збігався з бажаним напрямом руху;

3) керування переміщенням вантажу може здійснюватися за допомогою важелів, натискних кнопок, маховиків тощо. Важелі керування переміщенням вантажу розміщені так, щоб вони приводилися в дію правою рукою водія і були чітко відокремленими від органів керування рухом навантажувача. Важелі керування для вказівки на їхнє призначення повинні мати ясне маркування. Кожен символ має бути нанесений на важіль керування або на табличку, встановлену поряд із важелем. Кожен важіль, дія на який припинена, має автоматично повертатися в нейтральне положення, а робоча операція має зупинятися;

4) натискні кнопки, за допомогою яких керують підійманням, опусканням, нахилом вантажу і змінними вантажозахоплювальними пристроями, мають повертатися в нейтральне положення, як тільки припиняється дія на них. Функції кожної з натискних кнопок мають бути чітко позначені.

19. Вимоги до захисних пристроїв:

1) навантажувачі мають бути оснащені такими захисними пристроями:
захисний навіс;

захисні ґрати (рамка) для вантажу на каретці вантажопідіймача (за потреби);

пристрій, що запобігає перевантаженню механізму підіймання;

2) захисним навісом, призначеним для захисту водія від вантажів, що падають, масою менше ніж вантажопідіймальність навантажувача, оснащуються навантажувачі з висотою підіймання вантажу понад 1800 мм;

3) захисний навіс розміщують над робочим місцем водія, який сидить або стоїть. Ця вимога застосовна і для навантажувачів, що працюють із нахиленим уперед вантажопідіймачем;

4) конструкція і розміри захисного навісу не мають обмежувати оглядовість для водія;

5) у разі оснащення навантажувача кабіною вона має виконувати функції захисного навісу;

6) навантажувачі мають бути сконструйовані так, щоб на каретку вантажопідіймача можна було (за потреби) встановити захисні ґрати (рамку) для вантажу;

7) навантажувачі мають бути обладнані пристроєм, що запобігає перевантаженню механізму підіймання. Значення перевантаження, за якого спрацьовує пристрій, має бути зазначене в настанові з експлуатації навантажувача. Пристрій має бути опломбований;

8) вантажопідіймач із силовим приводом має бути обладнаний пристроями, що обмежують висоту підіймання та опускання вантажу.

20. Вимоги до складових частин силових систем навантажувача з ДВЗ:

1) запуск двигуна навантажувача має відбуватися з кабіни;

2) струмінь відпрацьованих газів не має спрямовуватися на водія і легкозаймисті матеріали;

3) заправні горловини паливного бака та системи охолодження мають знаходитися поза кабіною;

4) усі елементи системи живлення паливом мають бути міцно закріплені на навантажувачі.

21. Вимоги до силових систем навантажувача з електроприводом:

1) над виводами акумуляторної батареї, що перебуває під напругою, має бути повітряний зазор не менше ніж 30 мм або кришка батареї повинна мати електроізолювальне покриття;

2) у батарейному відсіку над акумуляторними батареями передбачені вентиляційні отвори;

3) акумуляторні батареї і батареїні відсіки мають бути встановлені на навантажувачі так, щоб унеможливити будь-яке їхнє переміщення, яке може призвести до травмування водія, під час нормальної експлуатації і обмежити це переміщення у разі аварії;

4) роз'єми для підключення зарядного струму мають бути влаштовані так, щоб під час заряджання батарея відключалася від робочих кіл навантажувача;

5) для аварійного вимкнення акумуляторної батареї має бути передбачений відповідний пристрій, до якого водій повинен мати зручний і вільний доступ;

6) усі резистори в системі електрообладнання мають бути розміщені так, щоб уникнути зайвого нагріву та пошкодження.

22. Додаткові вимоги до складових частин силових систем навантажувача з ДВЗ, що працює на зрідженому газі:

1) балон (або балони) для зрідженого газу повинен мати або стаціонарне кріплення на навантажувачі, або швидкознімне. Балони мають бути пофарбовані в червоний колір, мати нанесені на них паспортні дані відповідно до вимог чинного законодавства;

2) балони встановлюються на навантажувачі так, щоб вони були захищені від атмосферного впливу (прямої дії сонячних променів), зокрема від корозії, і від дії вантажів, з якими здійснюють вантажно-транспортні операції на цьому навантажувачі;

3) балони мають бути міцно закріплені на навантажувачі, а вібрації не повинні впливати на систему кріплення. Ці вимоги стосуються й додаткових балонів, якщо вони встановлюються на навантажувачі;

4) балони, як стаціонарно закріплені, так і швидкознімні, обладнуються пристроєм, що перешкоджає раптовому виділенню великих кількостей газу, зокрема в разі обриву трубопроводу. Пристрій для забору палива з балона має бути споряджений ручним легкодоступним вентилям. Забір палива слід здійснювати в рідкій фазі, якщо тільки балон і двигун не обладнані спеціально для прямого забору палива в газоподібній фазі;

5) усі балони мають бути обладнані:

запобіжним клапаном від надмірного високого тиску в балоні, сполученим із газовою стороною балона (у разі встановлення таких балонів у закритих об'ємах (відділеннях) навантажувача випускна сторона

запобіжного клапана має бути виведена в атмосферу за допомогою трубки);

безвитратним рівнеміром;

б) якщо балони встановлюють у закритому відділенні, то воно повинне мати постійні отвори у верхній і нижній частині для того, щоб була забезпечена достатня вентиляція;

7) якщо балони є знімними, то їхнє кріплення має бути зручним для маніпуляцій, а також забезпечувати легку перевірку всієї установки після заміни балона;

8) балони мають бути встановлені на навантажувачі так, щоб отвір запобіжного клапана завжди був сполучений із газовою стороною (верхньою частиною) балона. Це може бути досягнуто за допомогою чеки, що фіксує балон, коли він правильно встановлений. Ця вимога стосується й додаткових балонів, якщо вони встановлюються на навантажувачі;

9) на випадок відкритого зберігання балона рекомендовано встановлювати на його приєднувальних елементах запобіжні заглушки;

10) сполучні трубопроводи і всі допоміжні елементи паливопроводів мають бути легкодоступними, захищеними від пошкоджень і спрацювання, а також достатньо гнучкими, щоб не деформуватися в процесі експлуатації, зокрема під впливом вібрації;

11) паливопроводи мають бути прокладені так, щоб розміщені поруч нагріті частини двигуна не спричиняли пошкоджень, а в разі пошкоджень і витікання їх легко можна було виявити;

12) не можна застосовувати повністю жорсткі трубопроводи для з'єднання балона з приладами системи живлення, установленими на двигуні;

13) гнучкі трубки і сполучні елементи паливопроводів мають витримувати тиск 3,0 МПа і замінюватися за перших ознак пошкодження або руйнування;

14) балони і трубопроводи, що сполучають їх, мають бути розміщені так, щоб вони не виступали за габарит навантажувача. З'єднання балонів має бути захищене жорстким щитком;

15) усі ділянки паливопроводу, що містять зріджений газ між двома запірними вентилями, які можуть бути перекриті, мають бути обладнані

відповідним розвантажувальним клапаном із метою унеможливлення дії надмірно високого тиску на такі ділянки;

16) заборонено застосування алюмінію для виготовлення трубопроводів, якими подається зріджений газ;

17) у разі зупинки двигуна подача газу має автоматично перекриватися незалежно від того, вимкнена чи ні система запалювання;

18) якщо передбачено декілька баків із різним паливом - багатопаливна система живлення - вона має бути сконструйована так, щоб не допускати проникнення палива з одного бака в інший. Кожне джерело палива (паливний бак, балон для газу тощо) має бути перекрите, перш ніж інше джерело, яке його замінює, буде відкрите;

19) має бути унеможливлене потрапляння палива із запобіжного клапана або покажчика рівня рідини на ті складові частини навантажувача, що можуть стати джерелом займання;

20) якщо корозія будь-якої складової частини системи живлення може бути причиною порушення правильного її функціонування, то ця складова частина повинна мати покриття, що захищає від корозії.

23. Вимоги до змінних вантажозахоплювальних пристроїв:

1) конструкція змінних вантажозахоплювальних пристроїв має забезпечувати надійне та безпечне встановлення та їх зміну на каретці вантажопідіймача;

2) змінні вантажозахоплювальні пристрої, що навішуються на вила (наприклад, подовжувачі вил, траверса, ківш для вил тощо), мають бути оснащені пристроями (защіпками), що надійно фіксують їх на вилах;

3) змінний вантажозахоплювальний пристрій має витримувати без пошкодження швів зварних з'єднань і залишкових деформацій статичне перевантаження на 25 відсотків від номінальної вантажопідіймальності, а також роботу з перевантаженням на 10 відсотків;

4) трубопроводи і апаратура в складеному вигляді мають бути герметичними у разі перевищення в 1,5 раза тиску, на який відрегульовано запобіжний клапан. Випробування слід проводити на спеціальному стенді, попередньо знявши запобіжний клапан;

5) частини пристроїв, що рухаються та виступають за габарити навантажувача, а також можуть стати небезпечними під час експлуатації, повинні мати попереджувальне фарбування;

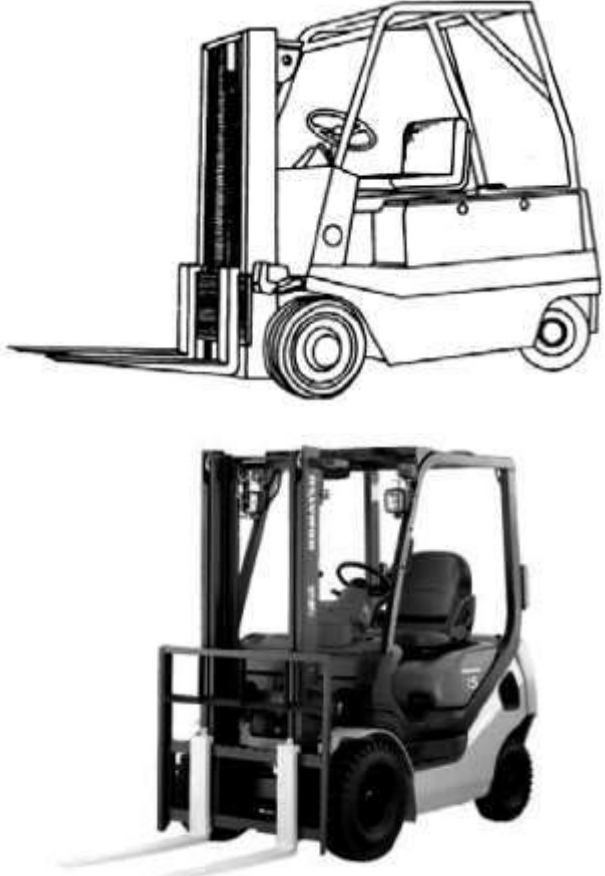
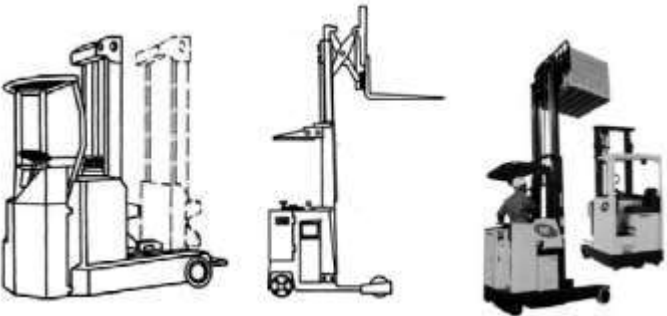
б) на змінному вантажозахоплювальному пристрої має бути встановлена табличка з діаграмою вантажопідіймальності.

**Директор Департаменту
заробітної плати та умов
праці**

О. Товстенко

Додаток
до Правил охорони праці
під час експлуатації навантажувачів
(пункт 2 розділу I)

ТИПИ
навантажувачів та штабелеукладачів, на які поширюються Правила
охорони праці під час експлуатації навантажувачів

Визначення	Рисунок, фото
1	2
<p>Навантажувач вилковий із противагою - навантажувач, оснащений вилами або одним із змінних вантажозахоплювальних пристроїв, у якого вантаж, розміщений консольно відносно передніх коліс, урівноважується масою машини (шасі)</p> <p>Примітка. Силові системи навантажувача можуть приводитися в дію: автомобільним двигуном внутрішнього згоряння - дизельним, бензиновим, газовим, газобензиновим тощо (автонавантажувач); електродвигунами із живленням від акумуляторної батареї, від гнучкого кабелю (тролеїв) або дизель-електричними тощо (електронавантажувач)</p>	
<p>Навантажувач із висувними вантажопідіймачем або вилами - навантажувач, оснащений виносними опорами (лонжеронами), у якого вантаж може бути додатково переміщений шляхом пересування вантажопідіймача чи вантажної плити з вилами</p>	

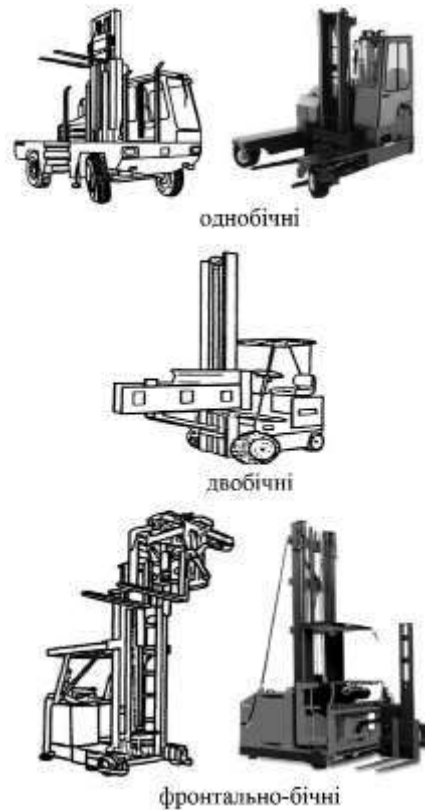
Навантажувач із вилами, розміщеними між виносними опорами (лонжеронами),- навантажувач, вила якого розміщені між розставленими по ширині виносними опорами (лонжеронами), а центр ваги вантажу завжди знаходиться всередині опорного контура

Навантажувач із платформою - навантажувач, оснащений вантажною платформою, розміщеною над рамною конструкцією (виносними опорами)

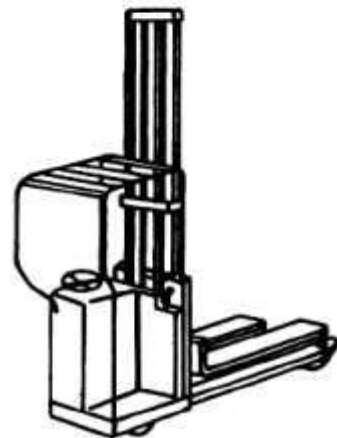
Навантажувач із бічним узяттям вантажу - навантажувач, вантажопідіймач або каретка якого можуть бути висунуті та переміщені назад між осями машини (шасі) перпендикулярно до подовжньої осі машини (шасі), що дає змогу підхоплювати і піднімати вантаж без тари в урівноваженому положенні відносно одного боку машини та штабелювати чи розбирати штабель поруч із навантажувачем

Навантажувач із робочим місцем водія, що піднімається,-
навантажувач, оснащений платформою водія, яка може підніматися разом із вантажем під час штабелювання

Штабелеукладач - навантажувач, у якого вила розміщені над рамною конструкцією (виносними опорами)
Штабелеукладач самохідний із робочим місцем водія (який сидить або стоїть)

Штабелеукладач самохідний, керований водієм, який стоїть на платформі водія, що може складатися чи повертатися, або керований із долу водієм, який супроводжує штабелеукладач пішки

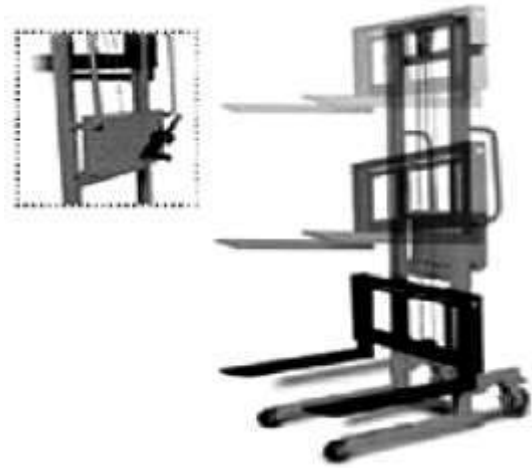
Штабелеукладач із ручним пересуванням та електричним приводом підіймання

Штабелеукладач із ручним пересуванням і гідравлічним приводом підіймання

Штабелеукладач із ручним пересуванням і підійманням ручною лебідкою

Штабелеукладачі комбіновані
Штабелеукладач із вилами, розміщеними між виносними опорами (лонжеронами)

**Штабелеукладач із розсувними
виносними опорами (лонжеронами)**

Штабелеукладач із противагою

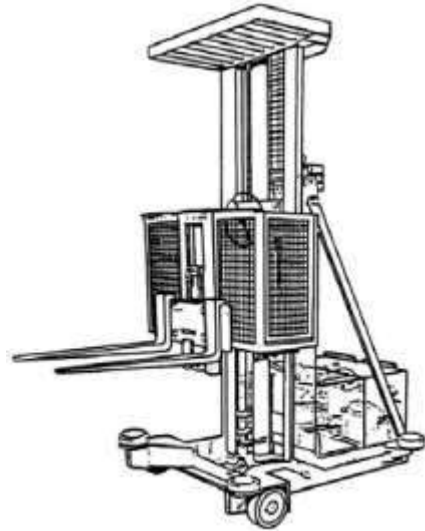
**Штабелеукладач із висувним
вантажопідіймачем**

Штабелеукладач із платформою

Комплектувальник - навантажувач, оснащений платформою водія, яка може підніматися разом із вилами, що дає змогу водію завантажувати (розвантажувати) вантаж зі стелажа у завантажувальний пристрій

Навантажувачі вилкові фронтальні та стрілові (з телескопічною стрілою)

